

ULUSLARARASI TÜRK - AFRIKA KONGRESİ
Çok Boyutlu Afrika Mücadelesi: Türk - Afrika İlişkilerinin Geleceği

INTERNATIONAL TURKISH - AFRICAN CONGRESS
Multi - Dimensional Struggle for Africa: The Future of Turkish - African Relations

SONUÇ DEKLARASYONU

7. ULUSLARARASI TÜRK - AFRIKA KONGRESİ

“Çok Boyutlu Afrika Mücadelesi: Türk - Afrika İlişkilerinin Geleceği”

(18 - 19 Ocak 2012, Hartum - Sudan)

1 - “7. Uluslararası Türk - Afrika Kongresi”, 18-19 Ocak 2012 tarihleri arasında Hartum’da dostane ve samimi bir ortam içinde cereyan etmiştir. Sudan Cumhuriyeti Uluslararası İşbirliği Bakanlığı ve Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi (TASAM) Afrika Enstitüsü tarafından düzenlenen kongrede “Çok Boyutlu Afrika Mücadelesi: Türk Afrika İlişkilerinin Geleceği” ana teması üzerine odaklanılmıştır. Toplantıya Sudan’dan, Türkiye’den, Afrika ülkelerinden ve dünyanın çeşitli ülkelerinden siyasi şahıslar, diplomatik misyon temsilcileri, akademisyenler ve medya temsilcileri katılmışlardır.

Kongrenin açılış konuşmaları TASAM Başkanı Süleyman ŞENSOY, ESAM Başkanı-Türk Sivil Toplum Kuruluşlarını Temsilen Recai KUTAN ve Sudan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Yardımcısı Dr. Galal Yusuf AL-DEGAIR tarafından yapılmıştır. Ayrıca, T.C Hartum Büyükelçisi Erdoğan KÖK Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Abdullah Gül’ün kongre mesajını okumuştur.

2 - Kongrede; “Avrupa Birliği’nin ve A.B.D’nin Afrika İlgisi”, “Çin’in ve Hindistan’ın Afrika İlgisi”, “Rusya’nın ve İran’ın Afrika İlgisi”, “Brezilya’nın ve Türkiye’nin Afrika İlgisi”, “Afrika’nın Türkiye’den Beklentileri” oturumları altında ilgili konular ele alınmış ve sözkonusu devletlerin Afrika kıtasına olan ilgileri detaylı bir şekilde tartışılmıştır.

3 - Afrika kıtası, günümüz dünyası küresel güç sahibi ülkelerin ve küresel güç olma peşindeki ülkelerin rekabet alanı haline gelmektedir. Kongre programı dâhilinde, katılımcılar “Çok Boyutlu Afrika Mücadelesi: Türk Afrika İlişkilerinin Geleceği” teması altında sunumlar yapmış ve tartışmalar gerçekleştirmişlerdir.

4 - Kongrenin ilk oturumunda “Avrupa Birliği’nin ve A.B.D’nin Afrika İlgisi” adlı konu ele alınmıştır. Eski sömürgeci Avrupa devletleri sömürgeciliğin son bulmasından sonra da kıta üzerindeki etkilerini devam ettirmişler; yeni bağımsız Afrika devletleriyle siyasi, ekonomik ve kültürel bağlarını himaye etmeye çalışmışlardır. Diğer taraftan Soğuk Savaş döneminde Doğu ve Batı Blokları arasındaki mücadele Afrika’ya da yansımış, Batı’nın Afrika ile olan ilişkisini yakından etkilemiştir. Sistemin etkin aktörleri çıkarları doğrultusunda Afrika devletlerinin iç işlerine müdahale etmişlerdir. Soğuk Savaş’ın sona ermesi Batı’nın Afrika ile ilişkilerini de etkilemiştir. İlk dönemde Batı’nın Afrika’ya ilgisi gözle görülür biçimde azalırken, daha sonra ilişkiler tekrar önem kazanmış ve insan hakları, demokrasi, iyi yönetim gibi Batı değerleri çerçevesinde şekillenmeye başlamıştır. Afrika’nın en önemli ticari ortağının ve yardım donörlerinin halen başta eski sömürgeciler olmak üzere Avrupa devletleri ve ABD olduğu üzerinde durulmuştur.

5 - Kongrenin ikinci oturumunda Çin’in ve Hindistan’ın Afrika kıtasına olan ilgileri ilgili sunumlar yapılmıştır. Özellikle 1990’lı yılların ardından büyüyen Çin ve Hindistan ekonomileri kendilerine yeni pazar arayışına girerek Afrika’ya yönelmişlerdir. Çin ve Hindistan’ın artan ilgisi Afrika için hem rekabet hem de işbirliği ortamı yaratmıştır. Her ne kadar Çin ve Hindistan haricinde Brezilya ve Türkiye gibi ülkeler Afrika’da varlık göstermeye başlasalar da, Çin tek başına adeta diğer ülkelerin kıtadaki varlıklarını gölgede bırakmaktadır.

ULUSLARARASI TÜRK - AFRIKA KONGRESİ

Çok Boyutlu Afrika Mücadelesi: Türk - Afrika İlişkilerinin Geleceği

INTERNATIONAL TURKISH - AFRICAN CONGRESS

Multi - Dimensional Struggle for Africa: The Future of Turkish - African Relations

6 - Üçüncü oturumda İran'ın ve Rusya'nın Afrika'ya olan ilgileri tartışılmıştır. İran, İslam devrimi sonrasında Afrika'ya yönelmiştir. İran İslam Cumhuriyeti siyasi ve ekonomik çeşitli alanlarda işbirliği için yüksek potansiyel ve kapasiteye sahiptir ve ilişkilerini her geçen gün artırmaya çalışmaktadır. Özellikle tarım ve enerji alanlarında Afrika ülkeleri ile işbirliği gerçekleştirildiği vurgulanmıştır. Rusya'nın dış politikasında Afrika'nın özel bir yeri olduğu belirtilmiştir. Özellikle Afrika kıtasındaki çatışma çözümlerinde Rusya'nın aktif olarak yer aldığı, Afrika ülkelerinin borçlarının ödenmesine yardımcı olunması ve insani gelişim konusunda kıta ülkelerine desteğin Rusya'nın Afrika politikasının temel taşları olduğu üzerinde durulmuştur.

7 - Dördüncü oturumda Brezilya ve Türkiye'nin Afrika kıtasına olan ilgileri ile alakalı sunumlar yapılmıştır. Brezilya'nın soğuk savaş öncesi dönemde daha çok Avrupa ve A.B.D ile olan ilişkilere önem verdiği belirtilmiş. Ancak Brezilya Cumhurbaşkanı Luiz Inácio Lula da Silva döneminde Brezilya Devleti Afrika kıtasına yönelik yeni stratejiler ve açılımlar gerçekleştirmiştir. Brezilya'nın ticaret hacmi bu 2003-2010 yılları arasında Afrika ülkeleri ile olan ticari hacmi 4 milyar dolardan, 20 milyara çıkmıştır. Brezilya'nın Afrika stratejisinin diğer ülkelerden farklı olduğu belirtilmiş. Brezilya'nın enerji konusunda Afrika ülkelerinin kaynaklarına ihtiyacı olmadığı, bundan dolayı da Brezilya'nın Afrika ülkeleri ile olan ilişkilerinde daha çok "tarım teknolojisi" ve "sosyal gelişim" gibi konulara odaklandığının üzerinde durulmuştur.

Çok yönlü dış politika stratejisi benimseyen Türkiye'nin Afrika'ya ilgisinin 1990'ların sonlarından itibaren gözle görülür şekilde arttığı gözlemlenmektedir. 1998 tarihinde Afrika Eylem Planı'nı oluşturan Türkiye kıtaya siyasi, ekonomik ve kültürel ilişkilerini geliştirmeyi hedeflemiştir. Türkiye'nin bu politikası 2000'li yıllarda hız kazanmıştır. Nitekim 2005 yılı "Afrika Yılı" ilan edilmiş, ilişkiler karşılıklı üst düzey ziyaretler, açılan temsilcilikler, yeni ekonomik ve ticari antlaşmalar ve karşılıklı ticari heyet ziyaretleri aracılığıyla geliştirilmeye çalışılmıştır. 2005 yılında Afrika Birliği'nde gözlemci ülke statüsünü kazanan Türkiye Ocak 2008'de Birliğin stratejik ortaklarından biri olarak ilan edilmiştir. Aynı yıl İstanbul'da Türkiye- Afrika zirvesi düzenlenmiştir. Gelinen aşamada Türkiye'nin Afrika ile ilişkilerinin siyasi ve diplomatik ilişkilerle sınırlı kalmadığı ticari ve kültürel boyutta hızla ilerlediği üzerinde durulmuştur.

8 - Beşinci ve son oturumda ise Afrika ülkelerinin Türkiye'den Beklentileri konusu tartışılmıştır. Afrika ülkelerinin bu beklentileri kısa ve uzun vadeli beklentiler olarak masaya yatırılmıştır. Kısa vadede Afrika ülkeleri Türkiye'nin gıda ve tıbbi yardımlarını takdirle karşılamıştır. Özellikle Türk doktorlarının daha aktif bir şekilde Afrika ülkelerinde yer almasının gerekliliği üzerinde durulmuştur. Uzun vadeli beklentiler ise zarar görmüş altyapıların yeniden inşası (özellikle okul ve hastaneler), teknik eleman ve mühendislerin eğitimi gibi konular yer almaktadır. Türkiyeli yardım derneklerinin çalışmaları takdir edilmiştir.

9 - Toplantı Sudan Uluslararası İşbirliği Bakanı Ishraga Sayed Mohammud; TASAM Başkanı Süleyman Şensoy ve TASAM Başkan Yardımcısı Büyükelçi (E) Prof. Dr. Ali Engin Oba'nın kapanış konuşmaları ile sona ermiştir.

10 - Kongre sonrası Sudan tarafı, Türkiye-Afrika ve Türkiye-Sudan ilişkilerinin geliştirilmesi yönünde tavsiyelerde bulunmuştur. Bunlar kısaca; Türkiye ve Afrika arasındaki ortaklığın strateji alanında geliştirilmesi, Türkiye ve Sudan arasında kurulacak bir stratejik ortaklığın Türk-Afrika ortaklığına öncü olması, siyasal altyapı konusunda Afrika ülkelerine karşılıksız destek verilmesi, Türk sanayi kurumlarının Afrika'da etkinliğinin artırılması, Enerji kaynakları ve hizmet sektörü dışında tarıma ve gıda endüstrisine olan ilginin artırılması olarak özetlenebilir.

19 Ocak 2012, Hartum

